

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Poenitentionarius

Johannes <de Garlandia>

[Köln], [12. März 1492]

Circa istum textū dubitat: Primu que peccata dicunt carnalia z que mentalia [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-293377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293377)

.i. peccata carnalia falsa iuramenta gula rapina luxuria
Carnea sunt periuria. crapula. furta. libido
In corde Inuidia rancor supbia tracundia auaricia
Dente latet liuor. odium. tumor. ira. cupido

In ista pre autoz ondit de quibz peccis debet fieri confessio. et pmo in gē
nerali ondendo q̄ sunt peccata corpis et q̄ anime. Secdo ondit ppositum de
quibz specialr dz fieri cōfessio. ibi (Precipue pestes) Dicit ergo pmo sic.
q̄ pūriū gula furtū et luxuria sunt peccata carnalia. i. carnis. sed odiū liuor su
perbia ira et cupido sunt peccata mentis. i. cordis. qz nō fiunt carne vel cor
pore ad extra. sed remanent in anima

Circa istum
textū dubitat

Primo que peccata dicunt carnalia et que mentalia
Secundo quid sit pūrium
Tercio an omne iuramentū sit malum
Quarto vtrum iuramentū ad faciendum malum
sit obseruandum
Quinto vtrum aliquis iurans per cautelam decip
piendo alium sit periurus
Sexto vtrum littera in se sit vera

Ad primū rōndetur. q̄ licet omne peccatū sit radicalr et pncipalr in anima
tū quedā peccata dicunt carnalia. Ideo qz fiunt carnalr ad extra. vel p opatio
nes extrinsecas. Alia vero dicunt mentalia. q̄ sez nō fiunt mediāte corpe
vel carne extrinseca. sed ad intra remanēt in anima. Ad scdm rōndetur
fm magistru sententiay q̄ pūriū sic describit. Periuriū est mendaciū iur
ramento firmatū. Cū fm Hieronimū in iurandō debet esse tria. i. ve
ritas iudiciū et iusticia. et si ista defecerint nō erit iurandū s̄ periuriū
Et differunt mendaciū et periuriū sicut supius et inferius. quia menda
cium est supius ad periuriū Cū mendaciū fm Aug. sic describit. Men
daciū est falsa vocis significatio cū intentiōe fallendi. Ad terciū rōndetur
fm magistru sententiay q̄ iuramentū quicqz est bonū et quicqz est malum. vnde
spōte et sine neccitate iurare vel false iurare est grāde peccatū. Sed ex neccita
te iurare. i. ad assentiendū innocentibz vel ad federa pacis pfirmāda non
est malū. Cū dicit Aug. Iuramentū est faciendū cum pigri sint homines
ad credendū illud quod eis est vtile Ad q̄rtum rōndetur. q̄ iuramentū
transies in peiorē exitū potius est mutandū q̄ implendū. qz dē ysidorus
In malis pmissis rescinde fidem. in turpi voto muta decretū. qd incaute
voulsti nō factas. impia em̄ est pmissio q̄ scelere impletur. Ad q̄ntum
rōndetur fm magistru sententiay dicentē. quacūqz arte p̄boz quis iurā
deus tū qui p̄cie verborū est testis h̄ ita accipit sicut ille intelligit cui iura
tur. Et subdit q̄ duplr aliquis reus fit q̄ deceptor: te iurat. qz nomē dei in
uanū assumit et p̄mū suū dolo capit. Ad sextum rōndetur. q̄ licet libi
do pprie p̄sistit in affectu. tū in pposito capif. p actu extrinseco luxurie Et
licet liuor et odiū sint synonoma. p̄ tū hic liuor accipi vt ē inuidia trāsies
et odiū vt est inuidia remanēs Et p cupidinē intelligit auaricia mēralis
Sed p furtū intelligit auaricia extrinseca sez iniusta acq̄sitiō
specialr .i. septē peccata mortalia existimes pncipalia
Precipue pestes septem memores capitales

mendaciū

tñ .i. pncipalia alia pctā descēdētia
Non solum fontes. sed riuos inde fluentes
 .i. pctō pncipali. pctm̄ fluēs ex pncipali interdū nocēs
Sonte suo riuus magis est quādoq; nociuus
 illi? vtri? p̄cubit? p̄uor quā habuit ex vino
Unde loth incestus peior fuit ebrietate
 illi? vtri? peior interfectio abel iracūdia
Atq; cayn grauior cedes fraterna furore

In ista pre ostendit auroz de qb; peccatis spēalit̄ debeat fieri p̄fessio. &
 diuidit in tres pres. **I**n p̄ma facit qd̄ deū est. **I**n scda enumerat peccata
 mortalia. ibi (Lulpaꝝ fontes) **I**n tertia ostēdit quō debeat fieri p̄fessio de
 peccatis venialib; ibi (Lūq; sigillatim) **D**icit p̄mo sic. q̄ p̄fessio spēalit̄
 ter debz fieri de peccatis mortalib; siue septe capitalib;. & nō solū de illis
 sed de omnib; inde puenientib;. qz riuulus quicq; est magis nociu? suo fon
 te. Et hoc declarat exemplariter. **I**n incestus loth peior fuit q̄ sua ebrie
 tas. **E**t interfectio abel (quā p̄misit cayn) peior fuit furore ipsius cayn

Primo q̄re pctā mortalia dicunt pestes capitales
Secdo vtrū pctm̄ nascat ab aliquo
Tercio quō pctm̄ vnū descendit ab alio
Quarto an interficiens aliquem in ebrietate excus
 setur per ebrietatem
Quinto vbi habetur p̄mū exemplū per quod pro
 bat textum suum
Sexto vbi habetur secūdum exemplū

Circa istum
 textū dubitat

Ad p̄mū dubiū m̄def. q̄ septem pctā mortalia ideo dicuntur pestes. qz
 interficiūt aiām. sed dicuntur pestes capitales. qz ex ipsis oīa mala oriunt̄
 nullū em̄ pctm̄ est qd̄ ab aliquo istoꝝ originē nō trahit. **N**ā p̄m̄ Gregoꝝ
 riuū radix cui? libet peccati est supbia. **A**d secūdū respondet. q̄ ex supbia
 nascunt̄ omnia alia peccata. vt statim patuit. qz radix est omniū peccato
 rū. **T**riā supb? vult omēs p̄cellere. & dolet si quis ei equat. **A**d terti
 um respondet. qz supbia vult omēs p̄cellere vt patuit. sic ex ea nascitur i
 uidiā. **I**nuidus vero de facili irascit̄ illi cui inuidet. ideo ex inuidia nascit̄
 ira. sed ira cū non potest vindicare tristat̄. ideo ex ea nascit̄ accidia. **A**c
 cidia vero quierā vitā querens facit auarū. **A**uarus qz in rpalib; abūdat
 potest exercere gulā. **G**ula vero p̄pter ventris repletōem de facili mouet̄
 ad luxuriam zc. **A**d quartū respōdet q̄ interficiens aliquē in ebrieta
 te nō excusat. immo tanto magis puniri debeat. **E**t si dicatur nō fecit hoc
 volūtarie vel scient̄. sed ignorāter. ergo merito ignorantia excusabit̄ pees
 catū. **D**icendū q̄ omne peccatū p̄sequens aliq̄d peccatū volūtarū debeat
 dici volūtarū. sed talis ebrietas fuit volūtaria. ergo & interfectio. **C**ū ta
 lis dupl̄ debeat puniri. scz pro ebrietate & interfectōe. i. homicidio. **A**d
 quintū responderur. q̄ p̄mū exemplū textus habet **G**enesis decimo no
 no. vbi dicitur q̄ **L**oth post submersionē sodomie & gomozre habitauit in
 spelūca montis cū duab; filiab; suis. & dixit maior filia ad minorē. **P**ater
 noster senex est & nullus virōꝝ remansit in terra. veni inebriemus cum vi